

Sygnatura akt VI U 310/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Tomasz Korzeń

Protokolant st. sekr. sądowy Anna Kopala

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 czerwca 2016 roku

sprawy z odwołania K. M.

od decyzji z dnia 11 kwietnia 2016 roku nr (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

z udziałem zainteresowanego Ł. K.

o ustalenie innej podstawy wymiaru składek

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 11 kwietnia 2016 roku nr (...) w ten sposób, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe K. M. z tytułu zatrudnienia u płatnika Ł. K. wynosi 1850zł od 1 listopada 2015 roku.

SSO Tomasz Korzeń

VI U 310/16 UZASADNIENIE

K. M. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 11 kwietnia 2016 r. ustalającej, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, chorobowe oraz wypadkowe ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek Ł. K. wynosi: o zł – w listopadzie 2015 r., 973,83 zł – w okresie od grudnia 2015 r. do lutego 2016 r. Wniosła o zmianę decyzji i ustalenie podstawy wymiaru składek na 1 850,00 zł brutto. Wskazała, że posiada wykształcenie kierunkowe, ukończone studia i 12 letni staż pracy w księgowości. W dniu podpisywania umowy o pracę tj. 1.11.2015 r. nie wiedziała, że jest w ciąży. W poprzednim miejscu pracy jako główna księgowa uzyskiwała wynagrodzenie w wysokości 6 000,00 zł miesięcznie.

Pozwany – **Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.** wniósł o oddalenie odwołania. Podniósł, że brak jest racjonalnych podstaw do przyjęcia, iż wynagrodzeniem godziwym jest w przypadku skarżącej wynagrodzenie na poziomie 1 850,00 zł brutto miesięcznie za pracę na 1/4 etatu. Nie było racjonalnych podstaw do tworzenia w firmie stanowiska księgowego z tak wysokim wynagrodzeniem przy wymiarze czasu pracy 1/4 etatu. Zasadne jest przyjęcie, że przyznanie tak wysokiego wynagrodzenia związane było z zamiarem uzyskania wyższych świadczeń z ubezpieczeń społecznych – zasiłku macierzyńskiego i zasiłku chorobowego.

Zainteresowany Ł. K. poparł stanowisko ubezpieczonej.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczona K. M. urodziła się (...) W dniu 20 września 2013 r. ukończyła studia magisterskie na Uniwersytecie (...) na kierunku ekonomia, w specjalności rachunkowość i finanse przedsiębiorstwa, z wynikiem bardzo dobrym. W okresie od 1.06.2004 r. do 18.05.2009 r. była zatrudniona jako pracownik spedycyjno – księgowy w pełnym wymiarze czasu pracy w Firmie (...) w G.. W okresie od 1.12.2004 r. do 18.05.2009 r. pracowała jako pracownik spedycyjno – księgowy na 1/4 etatu w firmie (...) s.j. K. B., K. K. w G.. Następnie w okresie od 15.05.2009 r. do czerwca 2013 r. zatrudniona była jako główna księgowa w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, z wynagrodzeniem 6 000,00 zł brutto miesięcznie.

Od dnia 10.06.2014 r. K. M. pracuje na cały etat w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G., z wynagrodzeniem od 2 000,00 do 3 000,00 zł brutto miesięcznie. Wspólnikiem i prezesem spółki jest Ł. K..

W dniu 1 listopada 2015 r. skarżąca podpisała umowę o pracę z firmą (...) w G., na czas określony od 1.11.2015 r. do 31.12.2018 r., na 1/4 etatu, z wynagrodzeniem 1 850,00 zł brutto miesięczni, na stanowisko księgowej. Wykonywała pracę uzgodnioną. Przeszła szkolenie wstępne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Otrzymała zaświadczenie lekarskie o zdolności do pracy na stanowisku księgowej. Sporządzała sprawozdania finansowe, deklaracje PIT, VAT, księgowała wszystkie dokumenty księgowe, nadzorowała procedurę księgową, prowadziła teczki pracowników, obsługiwała rozliczenia ZUS.

Od dnia 1.02.2016 r. K. M. przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z chorobą w czasie ciąży.

Zainteresowany Ł. K. prowadzi działalność gospodarczą związaną ze wspomaganiem edukacji. Działalność firmy opiera się na szkoleniach, kursach, przekwalifikowaniach, wycieczkach. Firma w 2015 r. zatrudniała 10 osób na podstawie umowy o pracę i 30 osób na podstawie umów zlecenia. Z końcem 2015 r. większość pracowników firmy została zwolniona. Dochód płatnika z tytułu prowadzonej działalności w roku 2015 r. wyniósł 47 254,90 zł.

dowód: dokumenty w aktach organu rentowego: zaświadczenie lekarskie k. 4, korespondencja k. 12, zeznania podatkowe k. 35-40, świadectwa pracy k. 41-42, zaświadczenie k. 43, dyplom k. 44, zaświadczenie lekarskie k. 45, karta szkolenia k. 46, potwierdzenia przelewów k. 47-50, lista płac k. 51-54, lista obecności k. 55-58, karta stanowiska k. 59, umowa o pracę k. 60

dokumenty w aktach osobowych stanowiących załącznik do akt sprawy: K. M., P. B., M. C., E. R., E. M., E. C., B. A., M. M., M. P., E. P., A. G., I. S., K. W., K. P., K. S., J. Ł.

zeznania ubezpieczonej K. M. k. 20-20v

zeznania zainteresowanego Ł. K. k. 20v

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Dopuszczalne jest kwestionowanie przez organ rentowy zarówno faktu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności poszczególnych jej elementów - w tym wysokości uzgodnionego wynagrodzenia za pracę. Wynika to z treści art. 83 ust. 1 oraz art. 41 ust. 13 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm., dalej zwana ustawą systemową); (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku, II UK 16/05, LEX 182776). Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. Zgodnie natomiast z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Na mocy art. 11 ust. 1 powołanej ustawy osoby te podlegają także obowiązkowemu ubezpieczeniu chorobowemu, a na mocy art. 12 ust. 1 powołanej ustawy ubezpieczeniu wypadkowemu. Art. 13 pkt 1 powołanej ustawy przewiduje, że obowiązkowo ubezpieczeniom

emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu pracownicy podlegają od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Art. 8 ust 1 powołanej ustawy nakazuje za pracownika uważać osobę pozostającą w stosunku pracy. W świetle powyższego przepisem podstawową przesłanką objęcia zakresem ubezpieczenia społecznego jest posiadanie statusu pracownika.

Zgodnie z art. 22 K.p. przez zawarcie umowy o pracę pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy na rzecz pracodawcy, a pracodawca do zatrudnienia za wynagrodzeniem. Zgodnie z art. 353¹ K.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny wg własnego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Organ rentowy ma prawo kwestionować umowę o pracę pod kątem jej ważności przez pryzmat art. 58 K.c. Dopuszcza to zarówno doktryna, jak i judykatura, co potwierdzają liczne orzeczenia Sądu Najwyższego. Zgodnie z judykatami Sądu Najwyższego: „Zakład Ubezpieczeń Społecznych może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.05.2009 r., III UK 7/09, Lex nr 509047).

Z punktu widzenia art. 18 § 1 K.p. umówienie się pomiędzy pracownikiem, a pracodawcą na wyższe od najniższego wynagrodzenie jest dopuszczalne, jednak autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny. Ocena wysokości wynagrodzenia umówionego przez strony stosunku pracy powstaje także, jako istotna kwestia jurydyczna, gdyż na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych ustalenie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oparte jest na zasadzie określonej w art. 6 ust. 1 i art. 18 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 i art. 4 pkt 9, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwolił na ustalenie, ażeby warunki wynagrodzenia za pracę ustalone przez płatnika z odwołującą naruszały wskazane wyżej kryteria. Odwołująca posiada wykształcenie wyższe kierunkowe – magister ekonomii, specjalność rachunkowość i finanse przedsiębiorstwa. Posiada ponad 12 letnie doświadczenie zawodowe na stanowisku związanym z księgowością. Jej kwalifikacje ocenić zatem należy jako bardzo wysokie.

Pozwany tymczasem nie przedstawił żadnej argumentacji logicznie uzasadnionej, która wskazywałaby, iż zamiarem stron było uzyskanie zawyżonych świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Brak jest jakichkolwiek dowodów wskazujących, że odwołująca wiedziała, iż jej stan zdrowia uniemożliwi wykonywanie przez nią pracy. Brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjmowania, że zawarcie umowy o pracę w zakresie wysokości wynagrodzenia w miało na celu obejście ustawy, ani że taka czynność prawna miała być sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 K.c.).

Organ rentowy nie kwestionował istnienia zatrudnienia i wykonywania pracy.

Argumentacja co do nieadekwatności wynagrodzenia jest niezrozumiała. Ustalone przez strony wynagrodzenie przekraczało co prawda wysokość przeciętnego wynagrodzenia lecz podkreślić należy, że bardzo wysokie kwalifikacje skarżącej w pełni uzasadniają przyznanie jej wynagrodzenia w kwocie ustalonej przez strony w umowie o pracę. Nadto, w roku 2015 r. dochód płatnika wyniósł około 50 000,00 zł, a zatem sytuacja finansowa pracodawcy pozwalała mu na ukształtowanie wynagrodzenia w ustalonej kwocie.

W przedmiocie zarzutu organu rentowego zawartego w spornej decyzji, iż niezrozumiałym jest dla niego niezatrudnienie żadnego innego pracownika na miejsce ubezpieczonej, to wskazać należy, iż nie należy do kompetencji organu rentowego czy sądu dokonywanie oceny działań pracodawcy w zakresie racjonalności i zgodności z zasadami prawidłowego zarządzania przedsiębiorstwem. Jak wskazywał już wielokrotnie Sąd Najwyższy, np. w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 stycznia 2012 r. sygn. akt II PK 83/1 (Lex nr 1230257), podejmowane przez pracodawcę zmiany

organizacyjne i ekonomiczne stanowią autonomiczną decyzję tego podmiotu. Należy też uwzględnić, że z istoty stosunku pracy wynika, iż służy on realizacji zadań i celów ustalonych przez pracodawcę. To pracodawca decyduje, jaką działalność prowadzi (gospodarczą, produkcyjną, handlową, kulturalną) i on ponosi jej ryzyko. Ma on więc w granicach prawa swobodę w wyborze rodzaju tej działalności i sposobu jej realizacji. W tym aspekcie interesy pracownika i możliwość ingerencji sądów pracy nie mogą w decydującym zakresie ograniczać tej swobody, a przez to ograniczona jest możliwość kontroli pracodawcy, zwłaszcza przez narzucanie mu określonego sposobu prowadzenia działalności - np. określonej struktury organizacyjnej, doboru kadr, używanych technologii itp. (por. np. tezę IX uchwały Pełnego Składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie wytycznych dotyczących wykładni art. 45 Kodeksu pracy i praktyki sądowej stosowania tego przepisu w zakresie zasadności wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, OSNC 1985 nr 164, poz. 11; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 października 2002 r., I PKN 374/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 156; z dnia 8 sierpnia 2006 r., Prawo Pracy 2006 nr 12, poz. 39; z dnia 5 maja 2009 r., I PK 11/09, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 3).

Pozwany nie sprostał obowiązkowi określonemu w art. 6 K.c. oraz art. 232 K.p.c. bowiem podnoszone przez niego argumenty nie znalazły potwierdzenia. Ustawa nie nakłada na sąd obowiązku wskazania stronie jakie i w jakiej formie ma przedstawić dowody, a tym bardziej nie zobowiązuje do wyręczenia strony w udowadnianiu jej twierdzeń. Pozwany był zobowiązany do poszukiwania dowodów z własnej inicjatywy. Sąd przy orzekaniu opiera się na materiale dowodowym przedstawionym przez strony postępowania.

Ustaień w sprawie sąd dokonał na podstawie dokumentów zgromadzonych przez organ rentowy oraz złożonych przez strony w postępowaniu sądowym, których wiarygodności strony nie kwestionowały, a także zeznań ubezpieczonej K. M. i zainteresowanego Ł. K., których treść pozostaje w zgodzie z zaofiarowanymi dokumentami i które były spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniały. Sąd nie znalazł podstaw by kwestionować szczerłość i zgodność tych zeznań z rzeczywistym stanem rzeczy. Ł. K. jako pracodawca ubezpieczonej posiada pełną wiedzę w przedmiocie charakteru zatrudnienia ubezpieczonej, wykonywanych przez nią obowiązków. Nie jest on osobą spokrewnioną ze skarżącą. Nie miał więc żadnego interesu by zeznawać na korzyść ubezpieczonej. Ich zeznania Sąd ocenił zatem jako dowód wartościowy stanowiący jeden z elementów ustaleń faktycznych w sprawie.

Niezrozumiałym dla sądu było ustalenie przez pozwanego wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia skarżącej w listopadzie 2015 r. na kwotę 0 zł, skoro ubezpieczona podlegała już w tym okresie ubezpieczeniom, a organ rentowy nie kwestionował tego faktu ustalając w spornej decyzji wysokość wynagrodzenia odwołującej w kwocie przeciętnego wynagrodzenia w trzecim kwartale 2015 r., które zgodnie z Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 10.11.2015 r. wynosi 3 895,33 zł. Sąd uznał, iż kwota ta stanowi błąd organu rentowego, który nie został skorygowany.

Wobec powyższego na podstawie art. 477¹⁴ 2 K.p.c. zaskarżoną decyzję należało zmienić i ustalić, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne K. M. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Ł. K. stanowi kwota 1 850,00 zł od dnia 1 listopada 2015 r.

SSO Tomasz Korzeń